

Kiáltod: nekünk béke kell.
Mert kell, hát harcolunk!
Kiáltjuk: Nyolcszázmillió
Munkássereg vagyunk.

Dolgozunk: Nyolcszázmillió
Kemény, harcos tenyér.
Dolgozunk, nől az iparunk:
Fehérebb a kenyér.

Dolgozunk: Nyolcszázmillió!
Kuszik a százalék,
S a tőke jeges gátjain.
Reped, hasad a lék.

Dolgozunk: Nyolcszázmillió!
És vezérünk a Párt.
A proletár rohamcsapat!
Halljátok burzsoák!

A Párt s a munkásmilliók
A béke oszlopa.
Fölöttünk izzik biztatón
A Kreml csillaga.

SZABOLCSI GÁBOR

T Ü K Ö R

ZENEI ÉLET SZEGEDEN

A nyári zenei idény bekövetkeztével a szegedi zeneéletben örvendetes fellendülés tapasztalható. Az ujszegedi szabadtéri színpad a nyári szezonban elsőrendűen alkalmas zenei programok rendezésére s a nézőtér nagy befogadóképessége miatt tömegeket lehet megmozgatni hangversenyekre. Így szegedi zenei viszonylatban is mindinkább megvalósul népi demokráciánk kulturális törekvése: olyan nivós zenei programokat rendezni, amelyek a dolgozók tömegeit látják el a művészi és szórakoztató zene legjavával.

A zene- és hangversenyéletben uralkodó zürzavar és szervezetlenség a Párt, a Népművelési Minisztérium irányításával már rendeződik. Népi demokráciánk kezébe vette a zeneélet irányítását is s az állami hangversenyrendező vállalatok már nem az üzletet és a minél nagyobb hasznot, hanem a dolgozók széles tömegeinek zenei kiművelését tartják feladatuknak. Folyamatban van az új zenei közönség, a dolgozók beszervezése a zeneéletbe. Ez a jelentős átalakulás Szegeden is észrevehető fejlődést

mutat. Eddig a zenei intézményeknek és a művészeknek nem volt szoros kapcsolatuk a szegedi dolgozókkal. Bármilyen jó szándékkal működött is a Zenekonzervatóriumban az utóbbi időben egyébként teljesen leállt *Collegium Musicum*, mégis „zártkörű“ maradt s különben nívós műsorai csak a szakmabeliekhez szóltak. Az ujszegedi szabadtéri színpadnak, mint kitűnő lehetőségnek a felhasználásával a *Román Népi Zenekar* vendégjátéka, a *Fgyveres Testületek* monumentális koncertje s a *Muzsika N. V.* zenei programjai mutatták meg igazán, hogy milyen tömegeket kell megmozgatniok azoknak a zenéi műsoroknak, amelyek valóban a széles néprétegek zenei nevelését és igényes szórakoztatását akarják szolgálni.

Első helyen kell itt említeni a kitűnő Román Népi Zenekart, felejthetetlen koncertjének nézőterét Szeged ifjúsága és dolgozói zsufolásig megtöltötték és lelkesen ünnepelték a baráti román nép kiváló együttesét.

A ROMÁN FOLKLÓR INTÉZET NÉPI ZENEKARA a felszabadulás után alakult a szovjet népi együttesek példája nyomán. Célja a népzenei hagyományok ápolása és terjesztése. A zenekar és munkatársai mintegy harmincezer népi dallamot gyűjtöttek össze, műsorukon Románia különböző nemzetiségi vidékeinek zenéje is szerepel, így pl. az erdélyi magyaroké is. A zenekar összetétele is a népi hagyományok ápolását mutatja. A szokásos hangszerek mellett szép számmal láttunk a zenekarban népi hangszereket is.

Ez a kiváló együttes a csehszlovákiai, lengyelországi, budapesti vendégszereplések után jött a szegedi dolgozók közé, hogy értékes román népzenei anyaggal ismertessen meg bennünket s elhozza a felszabadult román nép testvéri üdvözlését. A kétórás műsorban az ősi és újabb román népi dallamok, a *doinák*, *hórák*, élénk ritmusú körtáncok, finom lírai dalok szólaltak meg. Ezeket a műsorszámokat az együttes rendkívüli virtuozitással, hatalmas rutint mutató hallás-utáni játékkal, rögtönzésszerű, rendkívül gazdag cifrázatú közvetlen előadásmódban szólaltatta meg. Az együttes minden tagja vérbeli művész, ez különösen a számtalanszor megújrázott szólószámoknál látszott. *Fonica Luca* az ősi pásztorhangszeren, a pánsípon kivételes tudást árult el. *Bolozan Riqu* harmonikaművészt a lelkes közönség alig akarta leengedni a színpadról. Az egyik román népi zenész, *Stanescu* — aki különben az együttes karmestere is —, olyan tökéletes pacsirta hangokat varázsolt elő hangszeréből, ami a hangszervirtuozitás legnagyobb teljesítményei közé tartozik. Nagy sikerrel énekelt az együttes állandó énekesnője, *Maria Lateretu* is, rendkívüli zenei közvetlenséggel előadott műsorából különösen a Sztálinról és a békéről előadott ének emelkedett ki.

A FEGYVERES TESTÜLETEK fuvószenei hangversenye ritkaságszámbamenő zenei élményt jelentett. Nemcsak azért, mert szép műsorával hatalmas tömegeket mozgató meg, hanem

mert ezen a hangversenyen *tömeg zenélt a tömegnek* s ezt tulás nélkül leírhatjuk, ha számba vesszük azt a 150 tagu hatalmas együttest, amely a koncert műsorát szolgáltatta. A hangversenyen az ország fuvószenekarai, az Országos Pénzügyőrzenekar, az Államvédelmi Hatóságok zenekara és a Szegedi Rendőrzenekar vettek részt. A szépen feldekorált és kibővített színpadon a zenekar tagjai Lohengrin-fanfárok, harsonákkal, dobokkal felsorakozva a *Rákóczi-fanfárral* nyitották meg a hangversenyt. A műsor első részében a zenekarok külön-külön mutatták be tudásukat, aztán hatalmas, 150 tagu együttesé egyesülve ragyogó, érces hangszinnekkel hangversenyeztek tovább. *A Les Preludes, a Rákóczi induló*, különösen *Csajkovszkij 1812. nyitánya* monumentális hanghatásokat keltve szolgált meg ezen nem mindennapi együttesen. A hallgatóság lelkesen tapsolta a monumentális zenei kollektívát, a Fegyveres Testületek együttesét.

A MUZSIKA N. V. minden hét végén rendez hangversenyt a nyár folyamán a szabadtéri színpadon. Elsőrangú művészeket és énekeseket hoz a szegedi dolgozók elé, programjaira gazdag művészi és szórakoztató zenei műsori tüz.

A Muzsika N. V. egyik koncertje keretében szolgáltatta meg kitűnő hegedűművésziünk, *Zathuretzky Ede* az örmény nemzetiségű szovjet komponista, *Aram Hacsaturján* egyik legértettebb művét, a hegedűversenyt. Ez a mű Hacsaturján legnagyobb és legértékesebb alkotásai közé tartozik. Formájában, keretében őrzi a klasszikus zenei hagyományt, tartalmában népies motívumeredetet mutat. Soha nem hallott, új csillogó hangszínek, előadását rendkívül megnehezítő friss és mozgékony ritmika a jellegzeteségei. Zathuretzky szlávos temperamentuma nagyszerűen érvényesül a Hacsaturján-koncertben, játékában együtt van a fölünyes technikai tudás és a mély művészi átélés.

A Muzsika N. V.-től továbbra is igényes és izléses műsort várnak a szegedi dolgozók, lehetőleg még ocsóbb helyárrakkal. Műsorán ne szerepeltessen műkedvelő szólistákat, hanem továbbra is elsővonalbeli művészekkel becsülje meg a dolgozók érdeklődését. S a műsor összeállításánál ügyeljen arra — s ez elsősorban a könnyebb szórakoztató zenére vonatkozik —, nehogy bekerüljön értéktelen, silány, nem korszerű mű, mint pl. a multkori keringőesten, mikor néhány műsorszám a giccs határát surolta. Zenei intézményeknek és műsoroknak semmiesetre sem a kispolgári igényeket kell kiszolgálniok, hanem elsősorban nevelni, fejleszteni kell a dolgozók, a tömegek zenei izlését.

A SZEGEDI FILHARMÓNIAI ZENEKAR mellett, hogy állandóan közreműködött a Muzsika N. V. hangversenyein, önálló hangversenyeivel népszerűsítette a szovjet zenét s felelevenített néhány haladó zenei hagyományt is, amelyek között legjelentősebb volt a *Borodin*-szimfónia bemutatója. Vannak természetesen a magyar muzsikának is olyan értékes haladó hagyományai, amelyek felé a következő zenei „évadban“ méltán fordulhat a

Filharmónia figyelme. Ilyen magyar zenei hagyomány a 19. századi magyar forradalmi romantikus muzsika és a verbunkos zene, amely főképp a Rákóczi-szabadságharc zenéjéből és hangulatából táplálkozik. Ez a stílus az 1848-as szabadságharc forradalmi dalaiban virágzott ki, de élt tovább is válaszul a Bach-korszak elnyomására. Ez a zenei hagyomány pl. *Erkel* operáiban, *Liszt* Ferenc *Hungária* c. szimfónikus költeményében bizonyítja, hogy a forradalmi mondanivaló mennyire alkalmas magas művészi forma létrehozására.

Az Operaházban egy munkaközösség most készíti elő *Erkel* agyonhallgatott, *Dózsa Györgyről* szóló forradalmi operájának méltó bemutatását, de megindult a magyar zene forradalmi romantikus korának a felderítése is. Jó volna, ha a Szegedi Pártbizottság segítségével közel egy éve megalakult s azóta jó munkát végző Filmharmónia a következő zenei idényben be tudna mutatni néhányat a magyar zenei forradalmi romantika alkotásaiból.

SZEGED KÓRUSAI is kivették részüket a zeneéletből. A kóruskultúra fejlesztése igen lényeges kulturális kérdés, mert legelterjedtebb, legközvetlenebb formája a művészetnek. S pótolnivaló is bőven van a kóruskultúra terén, sok mulasztás terhelte a Horthy-korszak komponistáit és zenei szakembereit.

A magyar zeneszerzők a múltban távol álltak a néptől, a magyar zenei életet veszélyes szakadás jellemezte, amely a zenei szakemberek és a nép között állt fenn. Dolgozó népünk nem érezte magáénak ezt a művészetet: — nem is érezhette —, amelyet zeneszerzőink számára idegen nyelven fogalmaztak meg, számára idegen problémáról. Zeneszerzőink kivonták magukat a dolgozó milliók életének és érdeklődési körének zenei ábrázolása alól. Elhanyagolták a tömegéneklés és a tömegdal ügyét, pedig a tömegdal a legalkalmasabb arra, hogy a zeneművészet és a nép széles rétegei összekapcsolódjanak.

Ez a gyökerében reakciós művészetpolitikai felfogás a szovjet dalkultúra példája, a Párt segítségével és a Bartók Béla Szövetség eredményes munkája nyomán már csaknem teljesen felszámolódott.

A dolgozó tömegek bekapcsolása a zenekultúrába az egész országban és a szegedi kórusok viszonylatában is örvendetesen fejlődik. Ezt mutatták a szegedi kórusok újabb hangversenyei is, amelyek között különösen jelentős volt a „*Népek dalai*“ hangverseny, a *Magyar-Szovjet Társaság* énekkari hangversenye és a *Pedagógia Főiskola* kitűnő kórusának műsora. Örvendetes tény, hogy csaknem minden üzemnek van önálló kórusa, amelyek valóban szolgálják a tömegdal-kultúra fejlesztésének ügyét. A *Közalkalmazottak Bartók Béla Kórusa* szerepléseit a rádió is gyakran közvetíti, maga a kórus pedig a környező városokban, Makón, Csongrádon, Szentesen hangversenyeznek az ottani gépállomások, üzemek dolgozói előtt.

EGÉSZBEN VÉVE, a szegedi zeneélet főképp az utóbbi időben szép fejlődésnek indult, de a közeljövőben még sok elvégzendő feladata lesz az üzemekkel és a dolgozó tömegekkel való még szorosabb kapcsolat kiépítése érdekében. Ezen a téren nem lehet megelégedni az eddigi féleredményekkel. Alakult pl. a Zenekonzervatóriumban néhány „zenei brigád“, amelyek szerepeltek tömegszervezetekben és üzemekben, de ez még mindig szórványos jelenség. Az üzemekkel, a termelőcsoportokkal, a gépállomásokkal keressenek minél szorosabb kapcsolatot a szegedi művészek, keressék fel munkahelyükön üzemi és mezőgazdasági dolgozóinkat s ezek a hangversenyek ne alkalmi kirándulások és kampányszerű megmozdulások legyenek, hanem állandó és szervezett kulturális munka. S a szegedi zenei szakemberek szokjanak már le az elvtelen vetélkedésekről, a szakmai féltékenykedésről! Egymás munkáját megbecsülve és támogatva állítsák képességeiket a közös cél: az eredményes népművelés, az általános kulturális színvonal emelése, Pártunk kulturális célkitűzései megvalósításának a szolgálatába!

KIRALY JÓZSEF

ILLÉS BÉLA: A VIGSZINHÁZI CSATA

(Révai.)

Illés Béla regénye egy készülő trilógia második része, mégis mint önálló regényről beszélhetünk róla. Mondanivalójában és szerkezetében is befejezettnek érezzük, bár a trilógiában bizonyára sokkal teljesebben bontakoznak majd ki a regény erényei, amelyek így is feledhetetlenné teszik új könyvét az olvasó számára.

Budapest felszabadításáról van szó ebben a könyvben. Arról hogy a szovjet katonák mily nagylelkű felszabadítókként jöttek s nehéz harcaik ellenére, mint barát és szövetséges bántak velünk. Tudták jól, hogy a dolgozó nép Magyarországon sem akarta soha az imperialista háborút. Usakov vezérőrnagy, a hadsereg politikai osztályának vezetője így oktatja őket: — „Meg tudja mondani, Leonov hadnagy — fordul Mityához —, hogy mi a különbség az elfoglalás és felszabadítás között?“ S a hadnagy ezt felelte: — „Megmondani nem tudom tábornok elvtárs, de megmutatni tudom.“ S hogy ezt mennyire komolyan vették — tulajdonképpen ez a regény egyik mondanivalója. Az, hogy a pincében éhező, félénken elhuzódó rongyos embereknek élelmiszert adnak és bátorítást, olyan meggyőző realitás ebben a regényben, ami az átélés erejét bizonyítja. Ez természetes is, hiszen Illés Béla mint szovjet katona és magyar ember érkezett vissza Magyarországra, akárcsak a regény főhőse, Kovács Szvetlana hadnagy. Szvetlana édesapja 19 után menekült ki a Szovjetunióba s ő már ott született. Magyarországot már csak hírből ismeri s most állandó pro-